

Editoriál

Jana Pohaničová

Internacionalizácia vedy, interdisciplinárny výskum a medzinárodná spolupráca patria k základným predpokladom úspešnosti blížiaceho sa akreditačného procesu väčšiny našich univerzít a vysokých škôl. Dobrým signálom pre FAD STU je v tomto smere aj fakt, že už od roku 2019 vychádza náš vedecký časopis ALFA po novom – online, a od nového kalendárneho roku 2021 iba v anglickej verzii. Stane sa tak dostupným pre oveľa širší okruh čitateľov i prispievateľov s medzinárodným dosahom. Mne osobne, a možno aj iným výskumníkom, bude ľúto za slovenskou mutáciou, aj s ohľadom na regionálne orientované témy slovenskej historiografie architektúry. Vnímam však aj nesporné pozitíva, predovšetkým šancu na novú optiku pri vnímaní výskumných tém v širšom európskom kontexte.

Ako príklad z vlastnej praxe uvediem biografický výskum osobností našej architektonickej scény. V deň, keď píšem tento editoriál, si pripomíname 151. výročie narodenia Michala Milana Harminca (1869 – 1964), nestora slovenskej architektúry. Výskumu jeho života a diela som venovala viac ako desaťročie. Je pre mňa životnou a stále inšpiratívnou témou, o akej sníva asi každý vedec či výskumník. Mnohé výstupy – najmä vedecké monografie [1] a práce publikované v renomovanom prostredí či domáce aj medzinárodné výstavné projekty [2] – mi umožnili spoznávať, interpretovať a reflektovať pozoruhodné architektonické dielo rodáka zo srbského Kulpína nielen na Slovensku, ale aj na širšom teritóriu – na území bývalého Rakúsko-Uhorska a jeho nástupníckych štátov: Srbska, Rumunska či Maďarska. Jeho viac ako 300 architektonických diel v rôznych štýloch od historizmov cez secesiu, modernu až po funkcionalizmus sa vďaka internacionalizácii výsledkov bádania stalo súčasťou nielen slovenského, ale aj európskeho kultúrneho dedičstva. Na vernisáži poslednej výstavy venovanej tejto osobnosti s názvom *#Harminc* v galérii FUGA v Budapešti [3] ocenil tento fakt ako výnimočný príspevok k poznaniu dejín architektúry dunajského regiónu aj popredný maďarský historik a teoretik Dr. Pál Ritoók. Rieka Dunaj tak cez Dolnú zem, Nový Sad, Budapešť a Bratislavu – teda mestá, kde architekt pôsobil, symbolicky prepojila neobjavené i málo známe súvislosti života a diela M. M. Harminca.

Aj časopis ALFA a témy, ktoré bude prinášať, sa môžu stať takouto platformou, spájajúcou výskum ukotvený v regióne so širokým európskym kontextom. Pokúsme sa teda zmysluplne využiť šancu, ktorú nám jeho nová podoba ponúka.

REFERENCIE:

- [1] POHANIČOVÁ, Jana – DULLA, Matúš: *Michal Milan Harminc (1869 – 1964): architekt dvoch storočí/Architect of two centuries*. 1. vyd. Bratislava : Trio Publishing, 2014. 184 s.; POHANIČOVÁ, Jana – VODRÁŽKA, Peter: *#Harminc*. 1. anglické vydanie. Praha : Gasset, 2018. 208 s. ISBN 978-80-87079-63-8.
- [2] Výstavné projekty predstavili dielo architekta Harminca okrem Slovenska aj v Prahe (Česko, 2013), Novom Sade, Kulpíne, Belehrade (Srbsko, 2014 – 2015) a v Budapešti (Maďarsko, 2014, 2020). Najnovšia výstava: *Staviteľ múzeí Michal Milan Harminc*, SNM Bratislava, 2019 – 2021, kurátori: MACHAJDÍKOVÁ, Elena – MARETTA, Robert, Gregor – POHANIČOVÁ, Jana.
- [3] Výstava: *#Harminc Két évszázad építésze, FUGA Budapesti Építészeti Központ/Budapest Center of Architecture*, Budapest. Maďarsko, 30. 1. – 17. 2. 2020, kurátorka výstavy: Jana Pohaničová.